

Notat

Evaluering af bæredygtighedsværktøjet til lokalplaner

16-08-2023

Resumé

Teknik- og Miljøforvaltningen har evalueret bæredygtighedsværktøjet til lokalplaner. Finansieringen af bæredygtighedsværktøjets drift udløber ultimo 2023. Hvis der ikke bevilges finansiering, vil bæredygtighedsværktøjet udfases af lokalplanprocessen fra december 2023.

Sagsnummer i F2
2023 - 11045

Dokumentnummer i F2
94262

Sagsnummer i eDoc
2023-0279414

Evalueringen bygger på kvalitative interviews og viser, at værktøjet under de rette forudsætninger (som timing og ressourcer) fungerer som et godt dialogværktøj, men at det er vanskeligt at identificere konkrete resultater. Evalueringen kommer bl.a. frem til en anbefaling om at skærpe værktøjet til primært at fokusere på klima og biodiversitet. Der er udarbejdet budgetnotat på dette til Budget 2024 som en del af Klimapakken, jf. hensigtserklæring fra Overførselssagen 2022-2023.

Sagsfremstilling

Der blev i Budget 2020 (BR 31. oktober 2019) (A, B, F, V, Ø, Å) afsat midler til at udvikle et bæredygtighedsværktøj til lokalplanprocessen og herefter drifte værktøjet i tre år. Teknik- og Miljøudvalget godkendte den 24. august 2020 bæredygtighedsværktøjet samt at effekten af det, skulle evalueres efter tre år (bilag 1).

Bæredygtighedsværktøjet til lokalplaner blev taget i brug primo 2021 og er siden blevet anvendt ved udarbejdelse af større lokalplaner i kategori 3 og 4 (komplekse og meget komplekse lokalplaner). Værktøjet har på nuværende tidspunkt været anvendt fuldt ud i otte vedtagne lokalplaner og en række andre lokalplaner, som enten ikke er vedtaget eller stadig er i proces. Der er endnu ikke færdigmeldt byggeri indenfor nogen af de otte vedtagne lokalplaner, hvor værktøjet har været anvendt, og det har derfor ikke været muligt at kortlægge hvilke initiativer, der vil blive realiseret.

Bæredygtighedsværktøjet har skulle understøtte dialogen i lokalplanprocessen med bygherre og rådgiver om at igangsætte frivillige initiativer, der lever op til målene i bl.a. Arkitekturpolitikken, Bynatur i København, Træpolitikken og Fællesskab København. Effekten har således været afhængig af bygherres og rådgiveres vilje til at igangsætte frivillige initiativer.

Klima og Byudvikling
Njalsgade 13
2300 København S

EAN-nummer
5798009809452

Forvaltningen har gennemført interviews med tre interne og tre eksterne brugere af bæredygtighedsværktøjet. Henholdsvis to projektledere og en byrumsfaglig medarbejder samt en bygherre og to rådgivere (en arkitekt og en bæredygtighedsingeniør). Alle respondenter er nøgleaktører, som har været involveret i lokalplanprocesser, hvor bæredygtighedsværktøjet har været anvendt. Fordelingen af aktører er valgt, så der er en ligevægt mellem interne og eksterne aktører. Respondenterne er udvalgt på en sådan måde, at de vigtigste roller i lokalplanprocessen er repræsenteret, men med overvægt på dem, der har en direkte erfaring med værktøjet.

Interviewene har haft til formål at belyse, hvordan bæredygtighedsværktøjet har været brugt, hvilken dialog det har medført samt om det har medført flere og mere bæredygtige valg ud fra respondenternes opfattelse. Og endelig om respondenterne har forslag til fremtidige forbedringer.

Resultat af evalueringen

Nedenfor er fremhævet en del af evalueringen. For uddybning henvises til bilag 1. Der er stor forskel på respondenternes brug af værktøjet, hvad det er brugt til og hvordan, samt hvor langt fremme projektet har været i processen, før der er ansøgt om lokalplan. Det efterspørges generelt, at bæredygtighedsværktøjet introduceres tidligt i processen.

Hovedparten af respondenterne oplever, at værktøjet er overskueligt med gode initiativ- og vejledningstekster. Der er dog et ønske om et hierarki i initiativerne, hvor de initiativer, der omhandler klima og biodiversitet, fremgår som de vigtigste og ufravigelige emner at forholde sig til.

Der er forskellige opfattelser af, hvad værktøjet har bidraget med i arbejdet med bæredygtighed i lokalplanprocessen. Nogle respondenter nævner konkrete tiltag, som værktøjet har bidraget til som fx flere træer, hvor andre ikke ved, om værktøjet har gjort en konkret forskel. Der er dog bred enighed om, at værktøjet er et godt grundlag for dialog, da det dækker bæredygtighed bredt og er oplysende. Det bemærkes dog også, at respondenterne efterspørger en større klarhed omkring værktøjets formål.

Anbefalinger på baggrund af evalueringen

Siden bæredygtighedsværktøjet er blev udviklet og ibrugtaget, er ambitionerne i branchen generelt blevet højere, og Københavns Kommune har igangsat udarbejdelsen af en ny klimaplan, og Biodiversitet Strategi 2022-2050 samt Handleplan 2022-2025 (BR 23. marts 2023) er vedtaget. De to sidstnævnte omfatter også lokalplanarbejdet og peger på indsatser, der er mere ambitiøse end bæredygtighedsværktøjet.

På baggrund af dette anbefaler forvaltningen, at bæredygtighedsværktøjet skærpes og udvikles til i højere grad at understøtte reduktion af CO2 og biodiversitet.

I forhold til CO2-reduktion anbefaler Teknik- og Miljøforvaltningen, at et evt. fremtidigt bæredygtighedsværktøj underbygges af et kvantitativt værktøj, der kan estimere en lokalplans CO2-belastning. Forvaltningen har netop fået tilsagn om støtte til et samarbejde med Henning Larsen Architects, Middelfart Kommune og BUILD om udvikling af et sådan

nationalt værktøj til beregning af CO₂-omkostninger på bydelsniveau med delvis finansiering fra Realdania.

Teknik- og Miljøforvaltningen anbefaler, at det undersøges, hvordan dialogen om bæredygtighed i lokalplaner kan samkøres med et landsdækkende værktøj. Forvaltningen har været med til at teste platformen "Bystart", der baserer sig på DGNB-systemet, og som har potentiale til at udvikles til et nationalt bæredygtighedsværktøj i lokalplanlægningen. Forvaltningen anbefaler at støtte op om et sådant nationalt initiativ, da markedet har og stadig får flere bæredygtighedsværktøjer, som det er svært for alle aktører at finde rundt i.

Politisk handlerum

Der er udarbejdet et budgetnotat til Budget 2024 om udvikling af et nyt og skærpet værktøj, der fokuserer på tiltag, der reducerer CO₂-udledning og understøtter biodiversitet. Hvis der bevilges finansiering, vil Teknik- og Miljøforvaltningen på baggrund af evalueringens anbefalinger videreudvikle, opdatere og skærpe værktøjet samt undersøge evt. fordele ved at samkøre det med et nationalt bæredygtighedsværktøj.

Videre proces

Når Teknik- og Miljøudvalget har taget sagen til orientering, afhænger fortsat brug, videreudvikling, opdatering og skærpelse af værktøjet af, om der findes finansiering ved forhandlingerne om Budget 2024.

Bilag

Bilag 1 Evaluering af bæredygtighedsværktøj til lokalplaner

Bilag 1

Evaluering

Bæredygtighedsværktøj til lokalplanlægning

Indhold

Evaluering	1
Bæredygtighedsværktøj til lokalplanlægning	1
Indhold	2
Baggrund	3
Indledning	4
Metode	6
Hovedresultater	7
Konkrete input	10
Anbefalinger	11

Baggrund

Den 24. august 2020 besluttede Teknik- og Miljøudvalget, at et nyt bæredygtighedsværktøj skal anvendes i dialogen med bygherre i lokalplanprocessen for kategori 3 og 4 (komplekse og meget komplekse) lokalplaner. Bæredygtighedsværktøjet har desuden skullet indgå i den politiske behandling af lokalplaner som et bæredygtighedsbilag. Det blev besluttet at der skulle følges op på effekten af værktøjet efter tre år og fremlægges til politisk orientering.

”Et bæredygtighedsværktøj kan i lokalplanprocessen være med til at tydeliggøre og forvalte Københavns Kommunes planer, politikker og strategier for både miljømæssig, social og økonomisk bæredygtighed. Værktøjet skal integreres som en værktøjskasse, der anvendes i lokalplansprocessen. Et værktøj har potentiale til at nå til integrerede løsninger gennem systematiseret og ensartet dialog, som bygherre frivilligt kan tage initiativ til, eksempelvis frivillig etablering af og tilslutning til særlige energikilder, fremme af særlige drivmidler, lavenergiklasse til bygninger, miljøcertificering af byområder eller miljømærkning af materialer. Et værktøj kan tydeliggøre lokalplanprojektets helhedsorienterede og tværfaglige forhold til kommunens planer, politikker og strategier, hvor bæredygtighed indgår. Et bæredygtighedsværktøj giver ikke Teknik- og Miljøforvaltningen hjemmel til at stille flere krav til bæredygtighed i lokalplaner, men kan udelukkende indgå som et dialogværktøj i lokalplanprocessen.” (Budgetnotat - TM86 Bæredygtighedsværktøj til lokalplaner)

Problemstilling

Der er i Planloven begrænsede muligheder for at stille direkte krav til bæredygtighed i lokalplaner. Der kan fx ikke stilles krav om, at facadematerialer skal være genbrugsmaterialer eller fremstillet på bæredygtig vis, at lokalplanerne skal fordre løsninger til grøn transport, eller at der skal stilles særlige vilkår for driften eller energioptimering og miljømærkninger. Mange af disse hensyn indgår i Københavns Kommunes planer, politikker og strategier, herunder KBH2025 Klimaplanen og Arkitekturpolitik København 2017-2025, men kan altså ikke reguleres i lokalplanerne.

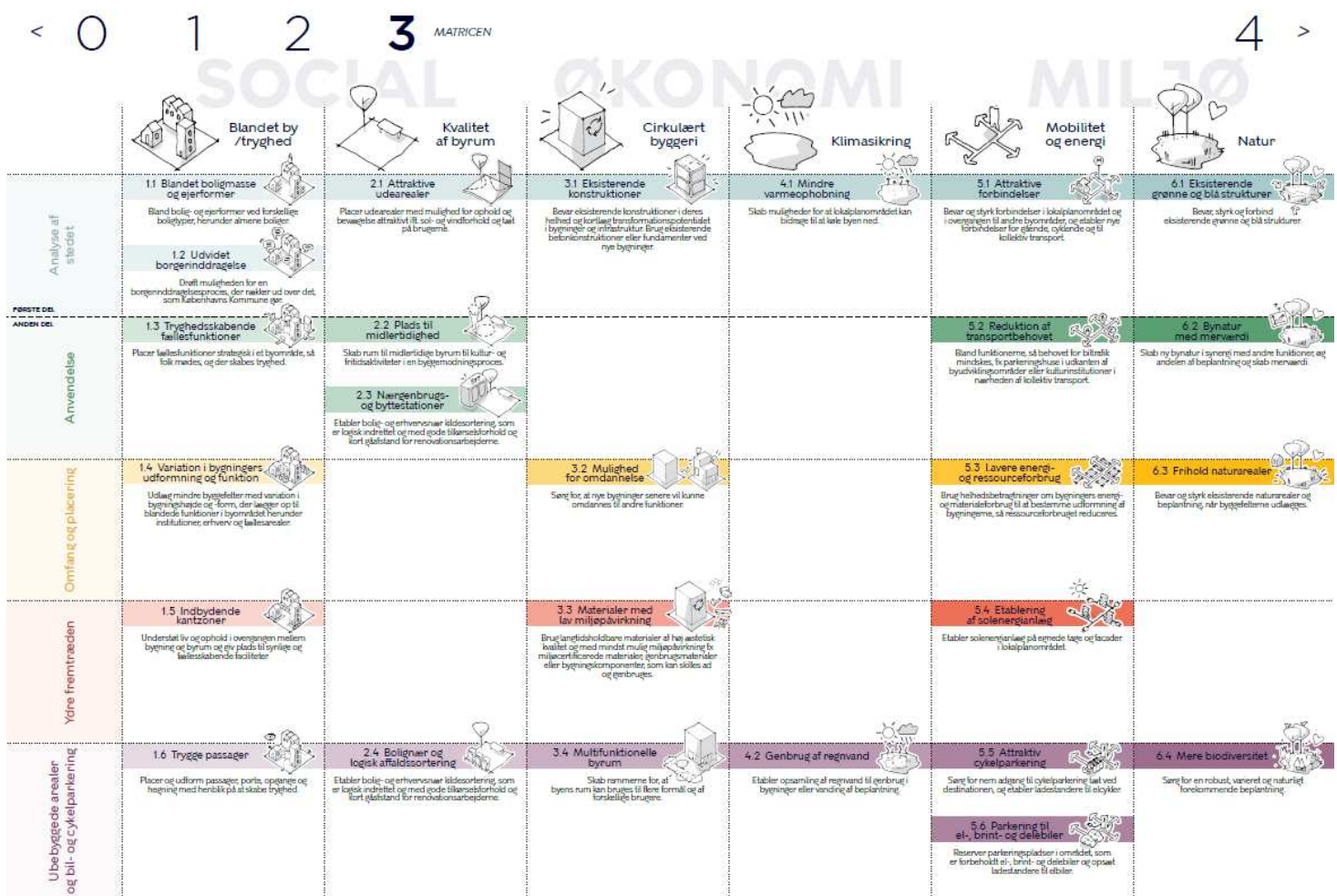
Om Bæredygtighedsværktøjet

Bæredygtighedsværktøjet er udviklet med henblik på at indgå i en tidlig dialog med bygherrer om hvilke initiativer, der bør indarbejdes som lokalplanbestemmelser, og hvilke bygherrer kan tage frivilligt initiativ til for at bidrage til den bæredygtige byudvikling i byggeriet. Bæredygtighedsværktøjet har skullet tydeliggøre og forvalte Københavns Kommunes planer, politikker og strategier for både miljømæssig, social og økonomisk bæredygtighed. På den baggrund har Teknik- og Miljøforvaltningen udarbejdet bæredygtighedsværktøjet, for at styrke dialogen om bæredygtighed mellem forvaltningen og bygherrer samt tydeliggøre for Teknik- og Miljøudvalget, hvordan Københavns Kommunes planer, politikker og strategier om bæredygtighed bliver omsat i lokalplanerne.

Bæredygtighedsværktøjets indhold

Bæredygtighedsværktøjet består af 26 konkrete initiativer, der understøtter både social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed. Initiativerne er opdelt i seks faglige temaer, der bredt afdækker Københavns Kommunes planer, politikker og strategier med relevans for lokalplanarbejdet. Temaerne er:

- Blandet by og tryghed (social)
- Kvalitet af byrum (social)
- Cirkulært byggeri (økonomisk samt bevaring af ressourcer)
- Klimasikring (økonomisk)
- Energi og mobilitet (miljø)
- Natur (miljø)

Figur 1: Matrixen i bæredygtighedsværket

Ved hvert initiativ indikeres det, om der er hjemmel i planloven til at stille krav om det pågældende initiativ, eller om det evt. kan indarbejdes på frivillig basis på baggrund af dialog med bygherre. Bygherre og forvaltning drøfter de frivillige og regulerede initiativer, og initiativerne integreres i projektet og lokalplanen, hvilket kort bliver refereret i lokalplanens redegørelse samt i et bæredygtighedsbilag til startredegørelse og lokalplanforslag. Indstillingen til lokalplanforslag beskriver ligeledes kort lokalplanens initiativer for bæredygtighed.

Anvendelse af værktøjet

Værktøjet er fortrinsvist blevet anvendt i lokalplaner med kategori 3 (kompleks lokalplan) og 4 (meget kompleks lokalplan). Begrundelsen er, at bæredygtighed i større grad kan indgå i mere komplekse lokalplaner, og at det ikke vil være lige relevant at have dialog om bæredygtighed på enkle eller ukomplekse lokalplaner, som f.eks. lokalplaner med anvendelsesændringer. Det kan f.eks. være lokalplaner med anvendelsesændringer, daginstitutioner, udbygninger på skoler eller mindre byggerier.

Bæredygtighedsbilaget har ikke skullet bruges som et vurderingsværktøj til at sammenligne flere lokalplaners bidrag til bæredygtighed, men i stedet som nedslag i, hvordan den givne lokalplan behandler bæredygtighedsproblematikken. Det skal bemærkes, at frivillige tiltag eller mangel på samme ikke er et sagligt, lovligt hensyn, der har kunnet indgå som en vurdering af, hvorvidt et lokalplanforslag har skullet vedtages eller ej. De frivillige initiativer kan således ikke reguleres i lokalplanen efterfølgende.

Indledning

Forløbet for udarbejdelse af en lokalplan er afhængigt af både byherre, rådgiver, projektleder i Københavns Kommune, stedet der skal lokalplanlægges og det specifikke projekt.

Den ideelle proces:

Lokalplanprocessen

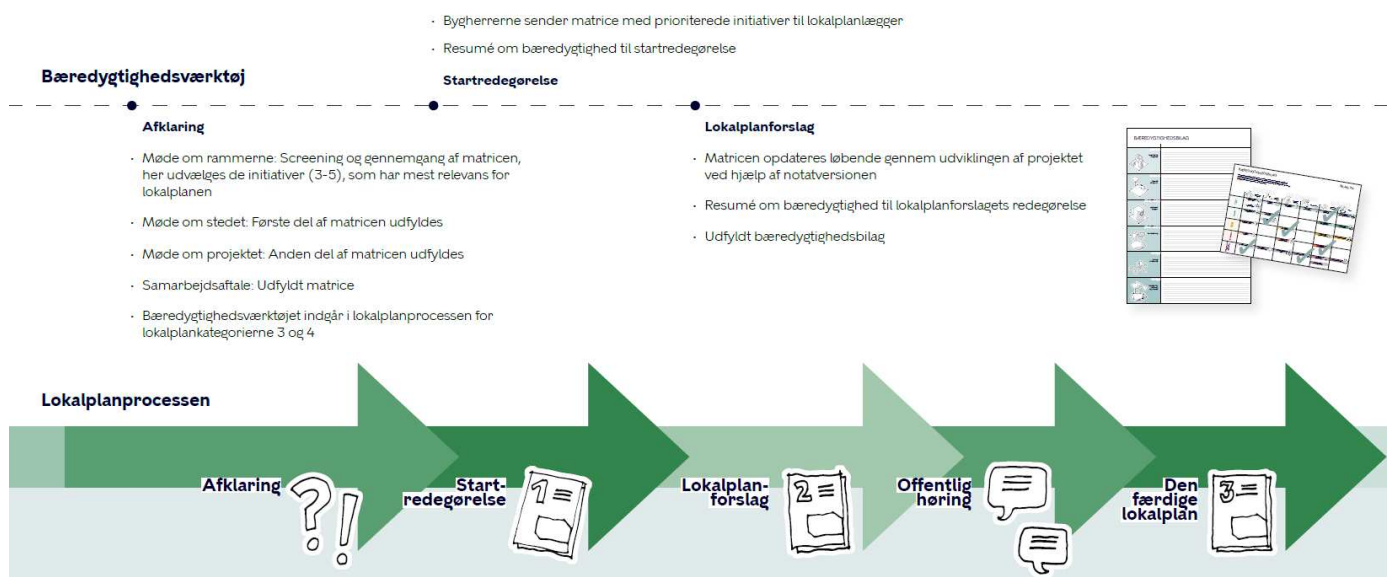

Fig. 2: Lokalplanprocessen

Aktører og forkortelser

I notatet vil "bæredygtighedsværktøjet" fremadrettet blive omtalt som "værktøjet" og Københavns Kommune forkortes til KK.

De primære aktører

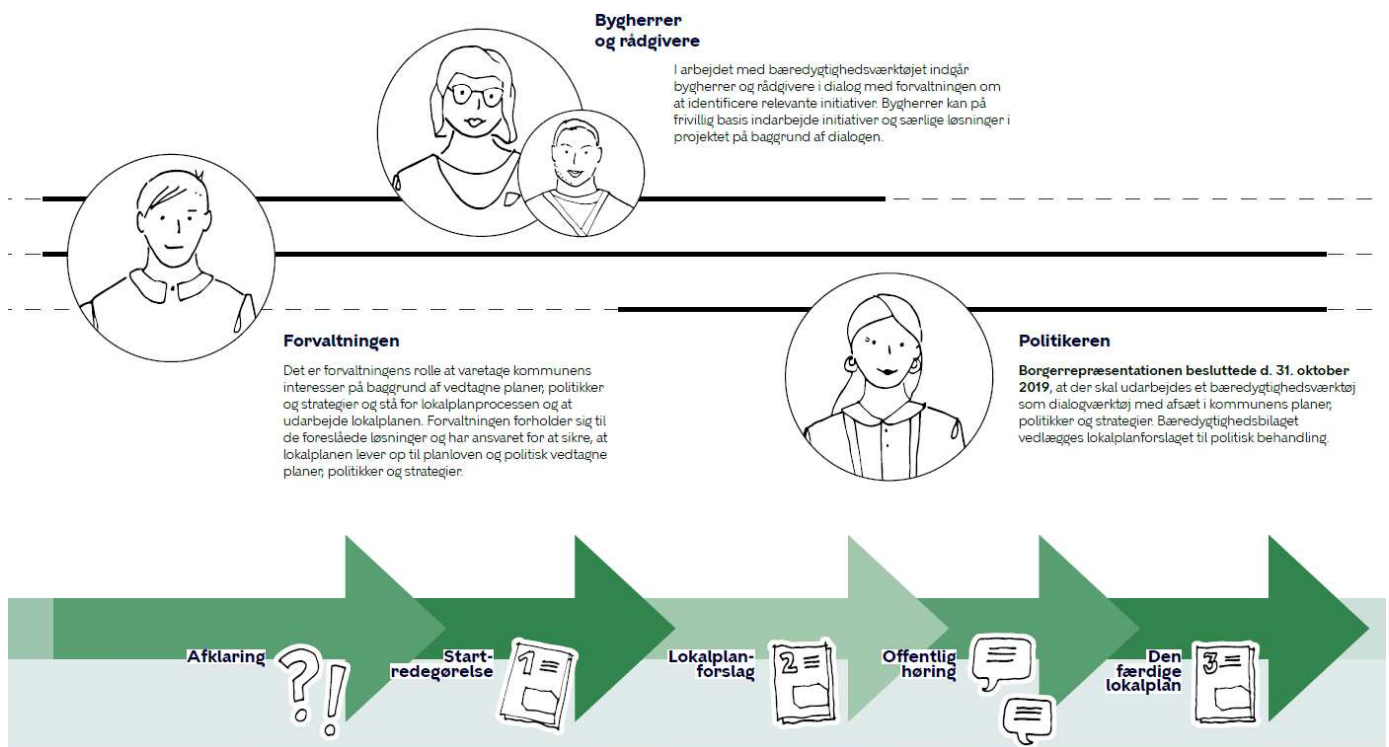

Fig. 3: De primære aktører

I notatet henvises til forskellige aktører i lokalplanprocessen.

Forvaltningen har tilknyttet en projektleder og forskellige fagpersoner inden for bl.a. byrum og trafik, der alle bidrager til lokalplanarbejdet.

Metode

Analysebistand

TMFs Analyseenhed har bidraget med hjælp til at designe analysefasen, herunder udformet spørgeguide samt leveret metodisk sparring til databearbejdning. Udpegelse af respondenter samt gennemførelsen af interviews har Område for Byplanlægning stået for.

Sigtet har været at gennemføre en evaluering af bæredygtighedsværktøjet, for at afdække interessenternes erfaring med- og oplevelse af værktøjet gennem de lokalplaner hvor værktøjet er blevet anvendt siden januar 2021. Formålet har været at afdække brugernes oplevelse af værktøjet.

Evaluerings metode og datagrundlag

Evalueringen beror sig på et kvalitativt datagrundlag.

Der er foretaget seks interviews med brugere af bæredygtighedsværktøjet. Alle respondenter er nøgleaktører, som har været involveret i lokalplanprocesser, hvor der har været udarbejdet et bæredygtighedsbilag. Nøgleaktørerne har fordelt sig således: en bygherre, to rådgivere (en arkitekt og en bæredygtighedsingeniør), to projektledere fra Område for Byplanlægning samt en byrumsfaglig person fra Område fra Byplanlægning. Interviewene er udført som enkeltinterview med interviewer og informant.

Interviewene har haft til formål at belyse, hvordan værktøjet har været brugt, hvilken dialog det har medført, om det har medført flere og mere bæredygtige valg ud fra informanternes opfattelse. Og endelig om respondenterne har forslag til fremtidige forbedringer.

Værktøjet har pt været anvendt i otte vedtagne lokalplaner og en række andre lokalplaner, som enten ikke er vedtaget eller stadig er i proces. Der er endnu ikke opført byggeri indenfor nogle af de otte vedtagne lokalplaner hvor værktøjet har været anvendt og det har derfor ikke været muligt at kortlægge hvilke initiativer, der er realiseret. Der er givet nogle byggetilladelser i to af projekterne, der indikerer at de med bæredygtighedsværktøjet valgte initiativer bliver gennemført.

Dette notat samler indsigter fra interviews og fremhæver de observerede mønstre på tværs af disse.

Metodiske bemærkninger

Evalueringen tager udgangspunkt i værktøjet som er et dialogværktøj. Effekten af dette kan være svær at vurdere, så længe vi ikke har konkrete output at måle på.

Formålet med evalueringen er at vurdere den oplevede effekt af dialogen. Da værktøjet kun har været i brug ved otte vedtagne lokalplaner og ingen af dem er bygget, har det ikke været muligt at måle værktøjets reelle effekt.

Når evalueringen alligevel gennemføres, er det for at tilgodese et politisk ønske og at give en første pejling på, hvordan værktøjet opleves i brug af udvalgte kernebrugere.

Hovedresultater

Mønstergenkendelse på tværs af interviews

På tværs af de seks interviews er der grundlæggende enighed om at værktøjet har potentialer som ikke indfries i tilstrækkelig grad. Værktøjet er godt til at skabe dialog og få bæredygtighed på dagsordenen, men det er svært konkret at definere værktøjets effekt, da det er relativt nyt.

Værktøjet opleves ikke som værende for ambitiøst men dog omfattende, og der fremstår en klar pointe om at værktøjet er blevet "overhalet indenom" og ikke er blevet opdateret i takt med omverdenen og den stadig mere aktuelle klima- og biodiversitetskrise.

Nedenfor udfoldes indsigterne fra seks interviews under tre tematikker: Værktøjets form og initiativer, Brugen af værktøjet samt Oplevet formål og værdi.

Værktøjets form og initiativer

Værktøjet består af en matrice med 26 initiativer inddelt i temaer. Hvert initiativ er bakket op af en sides vejledning og baggrundsviden. Værktøjet indledes med en beskrivelse af processen.

Foruden selve værktøjet findes en notatversion til brug i lokalplanprocessen og et bilag som skabelon til bæredygtighedsbilaget til selve lokalplanen.

Hovedparten oplever at værktøjet er overskueligt, der er gode initiativ-og vejledningstekster. Der efterspørges dog en skærpelse af initiativerne.

- Det opleves udfordrende at nogle initiativer minder om hinanden. I dialogen hvor projektleder og bygherre/rådgiver skal vælge hvilke initiativer de vil arbejde med, opstår der tvivl om hvor man skal "sætte krydset" og der forslås at nogle af initiativerne slås sammen.
- Der er generelt et ønske om et hierarki, da initiativerne omkring klima og biodiversitet anses som vigtigere end de andre initiativer.
- Flere af initiativerne anses som selvfølgelige og en del af den almindelige gode byplanlægning. Det opleves derfor nogle gange forvirrende når disse initiativer skal diskuteres i en særskilt bæredygtighedssammenhæng.
- Værktøjets inddelinger virker på mange respondenter gode og logiske, men ikke direkte implementerbare i praksis.
- I vejledningsteksten, der skal beskrive hvordan værktøjet bruges igennem processen, fremgår det ikke tydeligt nok hvordan det bruges og hvad dets formål er. Det kræver således meget forklaring.
- Værktøjet har bidraget til at få italesat initiativer, KK gerne vil fremme, på en anden måde end projektlederen i KK ellers har kunne.
- Der efterspørges at der i fremtiden kun er én fil og at denne fil kan bruges på tværs af KK interne kommunikationssystemer, særligt F2.

På positiv siden i forhold til værktøjet nævnes bl.a.

"Bygherre bliver tvunget til at tage stilling til initiativer- det er det stærkeste i værktøjet."

"Værktøjet er overskueligt, man skal ikke finde på noget selv og det er nemt at navigere i, opdeling overskuelig og emnerne er logiske. Vejledning og initiativtekster er nemme og forståelige, det er illustrativt og pædagogisk sat op."

På efterspørgselsiden nævnes enkelthed: bl.a.

"Gerne færre initiativer- der skal være færre mere ambitiøse initiativer med et tydeligt sigte"

"Det er svært at gennemskue værktøjet, svært at bruge, hvad er skemaet og hvad dækker de her emner over, det er en gættekonkurrence."

Brugen af værktøjet

Der er stor forskel på respondenternes brug af værktøjet; hvad er det brugt til og hvordan, hvor tidligt eller sent i processen.

I vejledningen til værktøjet er beskrevet en proces hvor bygherre og projektleder hver vælger 3-5 initiativer, som de mener er relevante at arbejde med i projektet. Herefter taler parterne sig frem til hvilke initiativer, der skal arbejdes med.

- Det er uklart for både bygherre/rådgiver og projektleder hvad et valg af et initiativ betyder og medfører.
- Der er forskel på respondenternes viden om værktøjet. En har været med i processen omkring udviklingen af værktøjet hvilket giver en større indsigt og forståelse for dets baggrund og anvendelse.
- Alle respondenter mener at flere af værktøjets initiativer er noget, der ville være arbejdet med alligevel.
- Der efterspørges både fra rådgivere og projektledere at KK stiller flere og/eller større krav til bæredygtighed og særligt klima i lokalplanprocessen. Værktøjets mange ikke-hjemlede initiativer opleves ofte som forvirrende.
- Fra respondenterne fra Klima og Byudvikling efterspørges desuden at værktøjet i højere grad indgår i dialogen med Teknik- og Miljøudvalget, ved at projektlederen fx afrapporterer om intentionerne fra startredegyrelsen er ført videre i lokalplanen.
- Fra respondenterne fra Klima og Byudvikling er der et klart ønske om at værktøjet flettes endnu mere sammen med de øvrige leverancer i lokalplanprocessen. Dette afspejles hos de eksterne respondenter der ønsker at værktøjets initiativer, får en endnu større rolle ved projektgruppens møder.
- Rådgiver udtaler at de ofte jonglerer med flere bæredygtighedsværktøjer; at de ud over KKs værktøjet og DGNB også har udviklet deres egne og at der går ressourcer tabt i arbejdet med at koordinere på tværs af værktøjerne.

"Vi har arbejdet meget med de ting der stod i værktøjet bare ikke sagt det højt eller formuleret det som særlig bæredygtigt."

"Det er ikke entydigt hvor man sætter krydser, de (red.: bygherre og rådgiver) ville sætte krydser der hvor de synes de har opfyldt et initiativ, men vi sætter dem ikke nødvendigvis samme sted."

"Er det bare en tydeliggørelse af noget af det man gør i forvejen eller giver det mere værdi? - det kan man godt spørge sig selv om."

"Der bør være færre mere ambitiøse initiativer med et tydeligt sigte."

Oplevet formål og værdi

Der er forskel på respondenternes formålsbeskrivelse og hvem der opleves som målgruppe. Der efterspørges en større klarhed omkring værktøjets formål. Dette fremstår hovedsagelig som et ønske om et hierarki i initiativerne hvor de initiativer, der omhandler klima og biodiversitet fremgår som de vigtigste og ufravigelige emner at forholde sig til.

- Generelt opleves værktøjet, som det er tiltænkt, som et dialogværktøj, der skal udvide bæredygtighedsperspektivet i lokalplanlægningen.
- Af nogle respondenter opleves det også som et redskab til forhandling mellem parterne.
- Som værktøjet bruges i dag, tyder det på, at det har mindre værdi ved projekter, der i forvejen har høje ambitioner med bæredygtighed.
- Der er blandende opfattelser af hvad værktøjet har bidraget med i arbejdet med bæredygtighed i lokalplanprocessen. Nogle respondenter nævner konkrete tiltag, som værktøjet har bidraget til som fx flere træer, hvor andre ikke ser at værktøjet har gjort en konkret forskel.

"Formålet er at skabe en dialog, med udgangspunkt i et specifikt projekt, der har til formål at fremme bæredygtighed."

"Jeg opfatter det som et holistisk værktøj, der tager mange emner ind og det opfatter jeg grundlæggende som godt, men til et ambitiøst projekt i den her skala er man bevidst om mange af tingene i forvejen."

"Det kan være med til at fastholde nogle ting, som gør forhandlingen lettere. Men vi kan ikke vide om vi har fået det alligevel."

"Formålet må være at gøre klart for bygherre hvad KKs intention er indenfor bæredygtighed. Blive bevidst om hvad vi gør og til at følge op på intentioner - der har det fungeret godt - men det har været lidt fraværende i selve forløbet."

"Vi var allerede godt i gang med bæredygtighedsarbejdet - værktøjet kom lidt ind på bagkant."

Konkrete input

På baggrund af de seks interviews er der samlet konkrete input og OBS-punkter som læring fra brugen af værktøjet og processen omkring dets anvendelse.

Barrierer

På tværs af interviewene viser der sig nogle barrierer, der gør det svært at arbejde med værktøjet og som forventes at have betydning for værktøjets effekt på projektets bæredygtighed.

Det er svært når:

- Projektet er udviklet så langt når der ansøges om lokalplan, at det opleves som om, det er for sent at bruge værktøjet.
- Hvis projektet er i for stort et tidspres
- Når værktøjets initiativer ikke er tænkt helt ud i praksis i de konkrete processer.

Der er en enighed blandt respondenterne omkring at værktøjet ville blive styrket ved at blive forenklet.

Forudsætninger:

Respondenterne peger på en række forudsætninger for at bæredygtighedsværktøjet kan få en reel effekt i lokalplanlægningen:

- Værktøjet skal introduceres tidligt i processen evt. allerede ved første ansøgningsformular. Nogle bygherrer har allerede foretaget mange afgørende valg når lokalplanprocessen starter.
- Hvis det for alvor skal være brugbart, kræver det ressourcer og en insisterende projektleder fra KK.
- Der skal afsættes og investeres tid, da processen er tidskrævende. Dette udfordres af service-mål på kategori 3 lokalplaner.
- Kræver forklaring af hvordan og hvorfor det skal indgå i processen.
- Det skal integreres i møderækken.
- Der skal sikres ejerskab på tværs af lokalplangruppen, rådgivere og bygherrer.

Alle ovenstående punkter er forudsætninger hvis værktøjet skal skabe reel merværdi i processen og ikke blot opleves som at man "bare sætter nogle krydser i sidste øjeblik"

Anbefalinger

På baggrund af ovenstående resultater og input vil Klima og Byudvikling komme med en række anbefalinger.

Klima og Byudvikling anbefaler på baggrund af evalueringen at værktøjets formål skærpes således at dets initiativer fokuseres på klima og biodiversitet. Dette dels på baggrund af respondenternes input og dels på baggrund af den aktuelle klima- og biodiversitetskrisen, som er blevet mere præsent siden værktøjet er blevet udviklet. Ændringer i planloven vil sandsynligvis få en indflydelse på hvordan initiativerne kan udformes. Med den kommende planlovsændring lægges der op til at klimahensyn skrives ind i formålsparagraffen, hvilket vil kunne medføre at flere af lokalplanbestemmelserne kan begrundes med klimahensyn. I hvor høj grad dette bliver muligt er dog usikkert før klimahensyn også fremgår af lokalplankataloget i §15, der fastlægger hvad en lokalplan kan lave bestemmelser for. Denne lovændring vil afgøre hvilken betydning bæredygtighedsværktøjets initiativer kan have i lokalplanen således at flere af initiativerne sandsynligvis vil kunne indgå mere forpligtigende i selve bestemmelserne fremfor kun at indgå i redegørelsen. En skærpelse af værktøjet skal således ske i forlængelse af den kommende planlovsændring.

Klima og Byudvikling anbefaler at alle bæredygtighedsinitiativer i værktøjet, i så høj grad som muligt indarbejdes som en integreret del af den faste lokalplanproces, i stedet for at være udskilt i et separat værktøj med en separat proces. Ved i højere grad at integrere initiativerne i lokalplanskabelonens leverancer og bestemmelser vil der være en større chance for at de realiseres. Dette kan dog være i konflikt med den forenkling af lokalplanskabelonen, der er foregået de seneste år. Dette er en balance, som det anbefales at se nærmere på, så lokalplanerne kan lægge op til det mest bæredygtige projekt, samtidig med at de ikke bliver for komplekse.

Klima og Byudvikling anbefaler at det undersøges hvordan dialogen om bæredygtighed (og klima) kan introduceres tidligere i processen. Værktøjet kan introduceres og dialogen startes allerede ved ansøgning om lokalplan. Dette ses der eksempel på fra Oslo. På den måde kan det forhindre at dialogen om bæredygtighed opleves at komme for sent til at det er muligt at indarbejde initiativer, der vil kunne løfte projektets bæredygtighed.

Klima og Byudvikling anbefaler at processen for anvendelsen af værktøjet i højere grad målrettes dets brugere og tydeliggør hvorfor, hvordan og hvornår det anvendes.

Klima og Byudvikling anbefaler desuden også at undersøge hvordan dialogen evt. samkøres med det endnu ikke lancerede værktøj "Bystart" fra Realdania, Urban Power og Rådet for Bæredygtigt Byggeri. Dette bliver et landsdækkende værktøj for bæredygtig byudvikling (fasen før og ofte for større områder end lokalplanlægningen), der lægger sig tæt op ad DGNB. Klima og Byudvikling finder det vigtigt at støtte op om denne udvikling. Det anbefales derfor at undersøge om dette værktøj kan udvikles til et landsdækkende bæredygtighedsværktøj til lokalplanlægning. Dette fordi markedet har og får stadig flere bæredygtighedsværktøjer som det er svært for alle aktører at finde rundt i. Hvis kommunerne generelt kun benyttede sig af ét værktøj, der også dannede grundlag for en evt. senere DGNB-certificeringen, vil det kunne forenkle processen, fokusere arbejdet på de bæredygtige initiativer, der giver mest værdi og kræve færre ressourcer for bygherrer.

Klima og Byudvikling anbefaler at en revision af værktøjet evalueres efter 1-2 år, når det har været anvendt på flere lokalplaner og der er opnået større erfaring på området.